

Babalara Geldik Yine 4 Bölüm

– Sami Biber · 23 Haziran 2021

Geçen bölümde Atatürk zamanında da babalar veya kabadayılar var mıydı diye sormuştum.

Aslında bu sorunun cevabı hem evettir hem de hayır.

Eğer babalık dediğimiz mefhum etrafına bir takım adamlar toplayarak bir suç örgütü oluşturmaksa evet vardı ama Babalık dediğimiz mefhum bugünkü anlamda bir suç örgütü oluşturarak haksız kazanç elde etmekse hayır yoktu.

Daha net açıklayayım: Atatürk dönemi Milli mücadele yıllarının başından Atatürk'ün ölümüne kadar hep iç isyanlarla geçmiştir. Bu isyanların elebaşları elbette ki etraflarına pek çok adam toplayarak yapmışlardır bu isyanları. Yani devlet nazarında suç örgütü oluşturmuşlardır. O bakımdan bu isyanların liderlerine de baba denilebilir ki bu bağlamda Delibaş Mehmet Zeynelabidin Çopur Musa ve hatta Çerkez Ethem de bir babadır.

Ancak bu isyancıların amacı haksız kazanç değildir. Karun kadar zengin olmayı amaçlamamışlardır bu isyanları yaparken. O açıdan baktığımızda günümüz babalarından çok çok uzaktırlar.

Dediğim gibi Atatürk döneminin neredeyse tamamı bu isyanlarla doludur ki Şeyh Sait Koçgiri İsyanının başı Ali Şer Dersim İsyanının başındaki Seyid Rıza da bir bakıma baba sayılabilir herhalde. Aynen Demirci Mehmet Efe gibi...

Peki İnönü döneminde?

İnönü döneminde ilginçtir ki ne eşkıya ne kabadayı ne de baba diye bir şey vardır.

Evet yoktur böyle bir şey ama bunda ta Atatürk zamanında 1923 de çıkarılmış olan İzale-i Şekavet (Yani eşkıyaların-haydutların yok edilmesi) Kanunun çok büyük bir rolü olmuştur. Bu kanuna göre devlet görevlisi veya sivil kişilerin eşkıyayı öldürülmesi suç olmaktan çıkartılmıştı. (1963 e kadar devam etti bu kanun) o bakımdan amacı para kazanmak olan eşkıyalığa kimse kolay kolay yanaşamıyordu.

Eşkıyalık dedik madem oradan devam edelim.

Osmanlı Devletinin en güçlü olduğu dönemlerde bile var olan eşkıyalık ve Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında olabildiğince çoğalmış olan kabadayılık Cumhuriyetin ilanından (1923) - 1950 senesine kadar adeta bıçakla kesilmiş gibi kesilmişti.

Bir nevi kabadayılık veya babalık olan eşkıyalık 1950 lerde patlama yaptı adeta ve bu arada bugün baba ve ya babalık dediğimiz mefhumun ilk örnekleri de aynı yıllarda ortaya çıkmaya başladı.

O dönemlerin en ünlü eşkıyalarının hayatlarını tek tek ele aldığımızda gözümüze bazı ortak özellikler takılır.

1- Eşkıyalığa başlayış sebepleri ya kan davasıdır veya ağa zulmüne başkaldırı.

2- Genelde kaçakçılık yapmışlardır.

3- Her nedense bölge halkı tarafından sevilmişlerdir.

4-Haklarında çok fazla efsane uydurulmuştur.

Bu eşkıyaların en ünlüleri Koçero- Hamido ve Hekimo'dur.

HAMİDO

Hamido TBMM nin kabadayı milletvekili Hamit Fendoğlu ile çok karıştırılan bir eşkıyadır.

Dağlarda bilfiil eşkıyalık yapmış olan Hamido Aslen Siirtlidir. 2016 Yılında 104 yaşında hayata gözlerini yumduğuna bakacak olursak demek oluyor ki 1912 doğumludur. Tam adı Hamit Aldemir'dir.

Niçin dağa çıkmıştır niçin eşkıyalığa başlamıştır bu konuda herhangi bir bilgiye ulaşamadım. Ancak öyle anlaşılıyor ki bir röportajda torununun da belirttiği gibi halka zulmetmediğinden olsa gerek kendisine Y.S.E Müdürlüğünde iş bile verilmiş ama bu işine devam ederken bir taraftan da sürmekte olan davasının temyizde bozulması üzerine yine dağa çıkmıştır.

1967 de kendiliğinden teslim olup silah bırakan Hamido (Hamit Aldemir.) torunun ifadesine göre ömrünün kırk yedi senesini dağda geçirmiştir.

İlerleyen yıllarda Hamido'nun PKK ya karşı köy korucusu olarak görev yaptığı ve PKK nın korkulu rüyası olduğu söylene de PKK nın kurulduğu yıllarda bile 70 yaşına yaklaşmış biri olmasına bakarak bunun pek mümkün olmadığını söyleyebilirim ama ailesini koruculuğa teşvik etmiş olabilir. Zira kendisiyle yapılan bir röportajda hiç bir silahlı gücün devletten daha güçlü olamayacağını Devlete baş kaldırmakla hiç bir sonuç elde edilemeyeceğini devletin kimseye düşman olmadığını söylemiştir. PKK ya silahlarınızı bırakın çağrısı da yapmıştır.

EŞKIYA OLMAYAN HAMİDO---HAMİT FENDOĞLU

Hamit Fendoğlu aslında ne kabadayı ne eşkıya ne de babadır ama hayatını bir kabadayı gibi sürdürmüştür. Eşkıya olan Hamido ile aynı dönemlerin insanı olduğu için de çok karıştırılır onunla.

Malatyalıdır Hamit Fendoğlu. Bulgurlu köyünden ve bu köyün adıyla anılan aşirettendir. Varlıklı bir ailenin çocuğu olarak 1919 da dünyaya gelmiştir.

Lise mezunu olan Hamit Fendoğlu CHP iktidarında babasından Varlık Vergisi alınmasına kızar ve DP saflarında siyasete atılır.

1960 Darbesinde Adnan Menderes ile Yassıada'da yargılandı. 3 yıl altı ay Kayseri ve Adana cezaevinde yattı.

1965 Yılında AP den 13. Dönem Malatya Milletvekili oldu. Bu millet vekilliği 1969 yılına kadar sürdü. Kendisini " Ha ile Haktan yana- Mi ile Milletten yana- Do ile doğrucu olarak tanıtırđı ancak meclisteki hemen hemen her kavgada adı mutlaka geçerdi. Sonunda AP den ihraç edildi.

1970 de Ferruh Bozbeyle'nin Demokratik partisine geçti. 1973 de bu partiden millet vekilliğine adaylığını koydu ama kazanamadı.

15 Şubat 1975 de Malatya'da meydana gelen ve adeta bir iç savaş görüntüsü arz eden olaylarda rolü olduğu gerekçesiyle tutuklandı ve Sivas- Gürün cezaevinde bir müddet hapis yattı.

Hapisten çıktıktan sonra 1977 de Malatya'dan bağımsız aday olarak Belediye Başkanı seçildi.

17 Nisan 1978 de evine gönderilen bir hediye paketini açtığında paketin içine yerleştirilmiş olan bombanın patlamasıyla gelini ve iki torunu ile paramparça olarak öldürüldü.

Onun ölümünden sonra Malatya'da çıkan olaylarda çok sayıda insan öldü ve binden fazla iş yeri ve konut tahrip edildi.

Bilindiđi gibi aynı senenin Aralık ayında da Kahramanmaraş kana bulanmıştı. Yani kirli eller işbaşıdaydı ülkede bir iç savaş çıkarmak için.

Hamit Fendoğlu'nun(Eşkıya olmayan Hamido) katili hâlâ bulunabilmiş değildir.

KOÇERO

Asıl adı Mehmet İhsan Kilit'tir.

1964 de 31 yaşında öldüğüne bakarak 1933 doğumlu olduğunu söyleyebiliriz. Batman doğumlu olduğunu söyleyen de var Silvanlı olduğunu söyleyen de. Hakkında en fazla efsane uydurulan eşkıyadır. Ahmet Kaya'dan Selda Bağcan'a pek çok sanatçının şarkılarında dile getirdiği bir eşkıyadır.

Bir rivayete göre babasıyla dövüşen bir genci öldürdükten sonra dağlara kaçıp eşkıyalığa başlamıştır. Bir başka rivayete göre de karısına göz koyan bir ağanın oğlunu öldürdükten sonra meskeni dağlar olmuştur.

Ben on yaşındayken öldürülen Koçero'nun adının bir efsane olduğunu hatırlıyorum. Sözde iyilerin dostu kötülerin düşmanı bozuk ve çarpık düzenin karşısında olan bir halk kahramanı bir nevi Robin Hood gibi bir şeydi. Öyle ki biz velet takımı bile kendimize " Koçero" Diye lakap takıyorduk.

Bir dönem Garzan'da petrol mühendisi olarak çalışan eski bakanlardan Esat Kıratlıoğlu bile ondan bahsederken " bir gün aniden karşımıza çıktı. O adil ve insafı bir eşkıyaydı. Bize " Sizde para çoktur. Fakir halka yardım edin" dedi. Bizden para aldığı için ona kızmazdık zira bizden aldığı paraları fakir halka dağıtırdı." Diye bahsetmiştir Koçero'dan.

1964 yılında yine Petrol kampını basmış. Bu esnada tanınmamak için bir polisi öldürerek onun kıyafetini giymiş ama yine de tanınınca kampı bekleyen jandarma ile çatışmaya girmiş. Bu çatışma esnasında bir subayı öldürmüş ama kendisi de vurulmuş ve cesedi bir dere yatağında bulunmuş.

Evet bir polis ve bir astsubay öldürmüş olan bu eşkıyanın nesini sevmiş bu halk ve bizim sevgi pırtıcıklarımız niçin bu eşkıya adına bir sürü güzellikler yazıp çalmış çığırılmış anlamakta güçlük çeksem de Koçero'nun hikayesi de işte böyle.

Ha bu arada..Onun ölmediğine inanan o kadar çok ki şaşarsınız. Bu da işin bir başka ilginç tarafıdır.

HEKİMO

1943 Cizre doğumludur. Asıl adı Hikmet Zeren'dir

Bir düğünde gördüğü Zeyno adlı bir ağa kızına aşık olur. Kızı isterler ve söz kesilir ama daha sonra bu sözden vazgeçilince kızı kaçıtır. Ağanın adamları ve jandarma Hekimo'nun peşine düşerler ve Zeyno Hekimo'yu sevdiği halde onu geri alırlar. Hekimo da 4 ay hapis yatar.

Sonra bir kez daha kızı kaçırmaya çalışır. Bu arada ağanın adamlarıyla çatışır ve onlardan bir kaçını öldürür. Akabinde yakalanır ve idam istemiyle hapse atılır.

Hapiste öldürmeye çalışırlarsa da başaramazlar. Bir yolunu bulup hapisten kaçtığında Zeyno bir başkasına verildiği gibi ailesine çok kötülükler yapıldığını bir kardeşini öldürdüklerini bir başka kardeşinin de peşine düşüldüğünü öğrenir. İşte bu olaydan sonra dağa çıkıp eşkıyalığa başlar.

Bir iki yıl içinde etrafında 32 kişiden oluşan bir çete oluşur.

Çetesiyle birlikte 19 kişiyi öldürürler. Sonunda yakalanır hapse atılır. 1974 yılında "Ecevit Affı" dediğimiz aftan faydalanarak hapisten çıkar.

Daha sonraki hayatında müteahhitlik yapar. Hatta kendisini cehaletle savaşmaya adanarak bir okul yaptırır.

İstanbul'un Kanarya semtinde mütevazı bir hayat süren Hekimo kendi ifadesine göre siyasete de atılır ve CHP de hem ilçe başkanlığı hem de millet vekili adayı olur. Yine kendi ifadesiyle HDP üyesi de olmuştur.

2016 Yılı itibariyle hayatta olduğunu biliyorum ama daha sonra halen hayatta olup olmadığına dair bir bilgiye ulaşamadım.

Evet eşkıyalık dönemi diyebileceğimiz dönemin en meşhur eşkıyaları bu üç isim olmakla beraber elbette sadece üç eşkıya yoktu bu alemde. Mesela Ömer Bezek Özbaylar Çetesi Hakim Yılmaz (Hakimo) Tilki Selim Samet Çelik(Samedo) Mahmut Yolbir o dönemin yani 1950-1970 lerin ünlü eşkıyaları idi.

Bugünkü manada babalık da o dönemlerde yavaş yavaş filizleniyordu ki onlardan biri olan ve "Antep Canavarı" olarak aleme nam salan Abdullah Palaz ileride kendisiyle yapılan bir röportajda " Ben baba değil dayıym" Demişti ki gerçekten de " baba" kelimesinin henüz kullanılmaya başladığı o yıllarda ona "Dayı" diyorlardı.

Evet Abdullah Palaz ve diğer kabadayı/dayı/babalarla devam edeceğiz